

Het gebruik van kleurwaaiers als referentie bij het fotograferen van vogels.

G. Speek

Op de certificeringsdag van 22 september 2007 bij VRS Meijndel kwam voor het eerst het onderwerp 'fotograferen' op de agenda te staan en een paar weken later werden er bleke koolmezen gevangen in Nederland. Die twee gebeurtenissen maakten me nog eens duidelijk dat je bij het foto's maken van zeldzame vogels ter ondersteuning van de determinatie, of als verduidelijking van de 'bleke' koolmezen, graag zeker wilt weten om welke kleuren het precies gaat. Hoe bleek is bleek, wat is blauw? Mijn interpretatie van bleek-geel is misschien wel anders dan die van u en de kleurweergave op een foto is onder meer afhankelijk van het type gebruikte film (vroeger..) of de instelling van uw digitale camera. Dus ben ik op zoek gegaan naar referentiekleuren die je samen met de vogel fotografeert, als de foto dan wat 'apart' uitvalt, kun je dat aan de referentiekleuren zien.

Dan zoek je standaard kleuren die in heel Nederland (liefst ook nog daar buiten) herkend en erkend worden. Die kleuren zijn er! Voor de bekendste daarvan kom je terecht bij Ridgway (1886), Munsell (1970), Smith (1976), alle drie alleen nog antiquarisch te verkrijgen, meestal duur (meer dan 250 euro) en lang niet alle kleuren staan er in zoals wij die aan vogels zien, niet zo geschikt dus. Maar 'dichter bij huis' zijn er goede mogelijkheden, want in Nederland zijn er twee bekende 'werelden' waarbinnen referentiekleuren met bijbehorende kleurcodes worden gebruikt. Dat is de wereld van de schilders met verf, die gebruiken de 'RAL' kleuren (*ReichsAusschuss für Lieferbedingungen*), en dat is de wereld van de drukkerijen, die gebruiken de 'PMS' kleuren (*Pantone Matching System*). Beide systemen zijn binnen en buiten Nederland bekend en in gebruik. Beide systemen hebben standaard kleurenwaaiers. PMS kleuren zijn zelfs zo algemeen geaccepteerd dat je die in de menu's van Adobe Illustrator tegenkomt. Realiseer je wel dat kleurenwaaiers niet alle kleuren aan het licht kunnen brengen,

want soms heeft het licht zelf een kleur, b.v. door groene bladeren gefilterd licht. Dat zal zowel de vogel, als de ernaast gehouden kleurenwaaier beïnvloeden.

RAL

Het RAL systeem heeft de 'RAL kleurenwaaier K5' en de 'RAL kleurenwaaier K7', beide waaiers hebben 210 kleuren. De waaier met type K5, kost circa 25 euro en is minder geschikt omdat a) er per staalkaart slechts één kleur op staat (een 'volvlakwaaier'), maar b) hij is voornamelijk niet geschikt omdat de kleurcode alleen op de achterkant van elk papier staat. Het type K7 kost circa 10 euro, heeft meerdere kleuren op één staalkaart (een 'strepewaaier'), aan de voorkant staan ook de kleurcodes en deze waaier is daarom beter geschikt dan de K5 waaier. De bruikbaarheid 'in het veld' van beide kleurenwaaiers valt vanwege het geringe aantal kleuren behoorlijk tegen.

PMS.

Het PMS systeem heeft ook meerdere waaiers. Als je gaat "google'n" vind je al heel snel verschillende strepenwaaiers waarvan de 'Pantone Color Formula Guide 1000' met 1000 kleuren meestal als de standaardwaaier wordt beschouwd. Het vervelende is dat die waaier vrij duur is, de goedkoopste die ik vond kost 79 euro ex. btw. Van de drukker van Op Het Vinkentouw kreeg ik een kleine waaier mee (Pantone 100 Mini Color Selector), maar die is al jaren oud (dat geeft niet) en niet meer leverbaar. En honderd kleuren is veel te weinig om goed bruikbaar te zijn voor de ringers.

Welke te gebruiken: PMS of RAL.

Het belangrijkste antwoord op deze vraag is 'dat maakt niet uit, als je maar één van deze twee gebruikt', want het zijn allebei erkende referentiekleuren. Het VT heeft echter wel een grote voorkeur om de PMS kleuren te gebruiken. Onder de ringers wordt waarschijnlijk niet zo vaak geleverd, maar des te meer gefotografeerd. En als je dan foto's wilt gaan afdrukken (presenteren in een publicatie) dan heb je te maken met drukkers en die kennen alleen het PMS systeem.

Hoe is zo'n PMS kleurenwaaier te verkrijgen.

Die zul je moeten kopen. Of nieuw (snuffel op het internet, daar vind je legio mogelijkheden). Of tweedehands, want drukkersbedrijven moeten regelmatig hun PMS kleurenwaaier vervangen. Deze waaiers zijn dan nog goed genoeg voor de ringers, mits ze niet te lang in de volle zon hebben gelegen. Benader drukkerijen en vraag het gewoon, of snuffel op Marktplaats en Ebay.

Advies:

1. ga op zoek naar een 'strepnwaaier' en niet naar een 'volvlakwaaier';
2. een kleurenwaaier moet minimaal 500 kleuren hebben om bruikbaar te zijn voor de ringers;
3. let op dat de kleurcoderingen samen met de kleur op één kant van het papier zijn gedrukt;
4. probeer de PMS "Pantone Color Formula Guide 1000" te vinden.

Zelf printen?

Het is verleidelijk zelf één van de PMS kleurenwaaiers te printen die op het internet te vinden zijn, maar dat gaat dus fout! Het printen zal wel goed gaan, en ook het maken van een boekje daarvan zal wel lukken, maar uw printer print waarschijnlijk niet de goede referentiekleuren.

Het geel van uw printer is waarschijnlijk niet dezelfde kleur als het bijbehorende geel van de RAL- of PMS code. Daarom is het van doorslaggevend belang een originele kleurenwaaier te gebruiken.

Dankwoord.

Dank aan de firma Rijnkant (de drukker van dit blad), die mij wegwijs heeft gemaakt in de wereld van de kleurenwaaiers; dank aan Arnoud B. van den Berg en Kees Roselaar die advies hebben gegeven en Hans Schekkerman voor het kritisch lezen van de tekst. De foto's werden gemaakt door G. van Tol.

Literatuur.

Munsell A.H. 1970. Grammar of Colour: Basic Treatise on the Color System. Van Nost. Reinhold. ISBN 0-44211343-9.

Ridgway R. 1886. A Nomenclature of Colors for Naturalists, and Compendium of Useful Knowledge for Ornithologists. Little, Brown and Company Boston.

Smithe F.B. 1976. Naturalists's Color Guide. American Museum of Natural History, New York. ISBN 0-913424-04-8.

Smithe F.B. 1981. Naturalists's Color Guide. American Museum of Natural History, New York. ISBN 0-913424-05-6. Update van de publicatie in 1976.

Een selectie uit de links die ik vond tijdens het schrijven van dit stukje:

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Kleurcodering>

<http://www.pantone.nl/>

<http://www.pantone.com/>

<http://www.printcetera.nl/pms.htm>

<http://www.vanbeekdesign.nl/>

<http://www.pantoneshop.nl/>

<http://www.zwaaisjaal.nl/pms.html>

http://www.atece.nl/2_pantone/?cat_id=2&lan=nl

G. Speek

Vogeltrekstation